

Силабус курсу Гігієна і санітарія в галузі

Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: 24 Сфера обслуговування
Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа
Освітньо-професійна програма: Готельно-ресторанна справа
Кількість кредитів: 4
Рік підготовки: 1-й, 2 семестр
Компонент освітньої програми: обов'язковий
Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.б.н., доц. каф. туризму Пригара Ольга Василівна
Контактна інформація: olha.pryhara@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Гігієна і санітарія в галузі» є формування у майбутніх фахівців компетентностей у сфері розробки та контролю заходів по забезпеченню санітарно-гігієнічних норм і правил при організації обслуговування туристів та експлуатації підприємств готельно-ресторанного господарства.

Завданням вивчення дисципліни «Гігієна і санітарія в галузі» є оволодіння базовими науковими знаннями про санітарію та гігієну в галузі готельно-ресторанної справи, в тому числі:

- оволодіння знаннями державного санітарного законодавства та нормативно-технічної документації у галузі готельно-ресторанного господарства;
- засвоєння понятійного апарату по санітарно-гігієнічній діяльності на підприємствах готельно-ресторанного господарства;
- формування у здобувачів гігієнічного підходу до вирішення питань по проектуванню, технічному оснащенню та утримання підприємств готельно-ресторанного господарства;
- набуття вмінь і навиків по дотриманню санітарно-гігієнічних вимог до технологічних процесів в процесі обслуговування туристів;

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Гігієна і санітарія в галузі» є санітарні та гігієнічні вимоги у сфері організації готельно-ресторанного господарства.

Навчальний контент

Модуль 1. Санітарно-гігієнічні вимоги до об'ємно-планувальних рішень та утримання підприємств ресторанного та готельного господарств

Тема 1. Санітарія і гігієна та її завдання в системі підприємств ресторанного та готельного господарств.

Предмет та завдання гігієни та санітарії в сервісному бізнесі. Мета та завдання «Санітарії та гігієни підприємств ресторанного господарства у формуванні спеціалістів з технології

харчування. Особливості санітарно-гігієнічних вимог до організації виробничого процесу на підприємствах у сучасних екологічних і економічних умовах.

Санітарна служба України, її мета і завдання. Органи та установи санітарно-епідеміологічної служби.

Державний санітарний нагляд, його форма та організація.

Тема 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до навколишнього середовища та систем забезпечення підприємства.

Зовнішнє середовище та його значення для життя людини в умовах науково-технічного прогресу.

Гігієна повітря. Фізичні властивості повітря та їх вплив на життєдіяльність людини (температура, швидкість руху, відносна вологість, барометричний тиск, сонячне світло та іонізуюче випромінювання).

Гігієна води. Роль води в життєдіяльності людини. Державні заходи з охорони джерел водопостачання. Санітарно-гігієнічні показники якості питної води.

Гігієна ґрунту. Процеси самоочищення ґрунту. Санітарне значення ґрунту. Державні санітарні заходи з охорони ґрунту від забруднення продуктами життєдіяльності людини.

Гігієна освітлення. Гігієнічні вимоги до природно та штучного освітлення підприємств ресторанного та готельного господарств.

Гігієна опалення. Гігієна вентиляції.

Тема 3. Санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення та об'ємно-планувальних рішень приміщень підприємств ресторанного та готельного господарств.

Санітарно-гігієнічні вимоги до проектування та будівництва підприємств ресторанного та готельного господарств, забезпечення поточності виробництва.

Гігієнічні вимоги до території та генерального плану ділянки підприємств.

Санітарно-гігієнічні вимоги до планування господарських, виробничих, адміністративно-побутових та торговельних приміщень.

Гігієнічні вимоги до матеріалів, що використовують для будівництва та оздоблення підприємств ресторанного та готельного господарств.

Тема 4. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання підприємств та особистої гігієни персоналу.

Санітарна культура та режим в установах ресторанного та готельного господарств. Санітарні вимоги до утримання територій та приміщень. Санітарні вимоги до миття та знезараження посуду, інвентарю, обладнання. Методи та способи дезінфекції, їх санітарно-гігієнічна оцінка.

Особиста гігієна працівників підприємств ресторанного та готельного господарств. Санітарна документація. Лабораторний контроль санітарного тану підприємства.

Модуль 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до якості харчових продуктів, виготовлення, транспортування, прийому, зберігання та реалізації продукції ресторанного господарства.

Тема 5. Санітарно-гігієнічні вимоги до якості харчових продуктів

Санітарна та нормативна документація, що визначає якість харчових продуктів за критеріями безпеки.

Санітарно-гігієнічна оцінка м'ясної сировини, м'ясопродуктів, ковбасних виробів, кулінарних виробів з м'яса. Санітарно-гігієнічна оцінка риби і рибних продуктів. Санітарно-гігієнічна оцінка молока і молочних виробів. Санітарно-епідеміологічна оцінка молока, отриманого від хворих тварин. Санітарно-гігієнічна оцінка яєць та яєчних продуктів.

Санітарно-гігієнічна оцінка рослинних та зернових продуктів, плодів, овочів та ягід. Санітарно-гігієнічна оцінка консервів та пресервів. Критерії безпеки бомбажних консервів.

Санітарно-гігієнічна оцінка харчових домішок і смакових товарів. Гігієнічні принципи використання барвників, ароматизаторів та санітарна документація, що регламентує їх використання.

Тема 6. Санітарно-гігієнічні вимоги до технологічного процесу у закладах ресторанного господарства.

Санітарні умови приймання і зберігання харчових продуктів.

Санітарні вимоги до механічної обробки м'яса, субпродуктів, птиці, риби, яєць. Санітарний режим обробки овочів, сипучих продуктів. Санітарно-гігієнічні вимоги до способів теплового кулінарного оброблення харчових продуктів.

Вплив санітарних умов перевезення харчових продуктів на їх якість. Санітарно-гігієнічні вимоги до реалізації кулінарної продукції і обслуговування відвідувачів.

Тема 7. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації дитячого, лікувального та лікувально-профілактичного лікування.

Гігієнічні вимоги до організації харчування в дитячих закладах.

Організація дієтичного харчування в закладах ресторанного господарства.

Вимоги гігієни до виготовлення і відпуску страв та прийому лікувально-профілактичного харчування.

Тема 8. Основи профілактики харчових захворювань мікробного та немікробного походження в системі підприємств ресторанного господарства.

Загальні поняття про захворювання, що спричинені недоброякісними харчовими продуктами.

Захворювання мікробного походження та їх профілактика в умовах підприємств ресторанного господарства.

Кишкові інфекції та харчові отруєння мікробної природи та їх профілактика.

Харчові отруєння не бактеріального походження та їх профілактика.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми в індустрії гостинності, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції готельно-ресторанного бізнесу характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК01	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння сутності та принципів розвитку суспільства, природи і мислення та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань, вести здоровий спосіб життя.
ЗК02	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК03	Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу, синтезу, встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами, прогнозування й оцінки
ЗК04	Здатність оволодівати сучасними знаннями, самостійно проводити дослідження, застосовувати знання у практичній діяльності
ЗК 12	Здатність дотримання вимог охорони праці, збереження навколишнього середовища та забезпечення безпеки життєдіяльності
СК02	Здатність аналізувати тенденції і перспективи розвитку національного та світового ринків сфери обслуговування, встановлювати взаємозв'язок між розвитком індустрії гостинності та соціально-економічними процесами у країні, виокремлювати фактори ризику
СК03	Здатність використовувати сучасні управлінські, організаційні та економічні механізми підвищення конкурентоспроможності

	національних закладів розміщення та закладів ресторанного господарства
СК05	Здатність організувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність
СК07	Здатність створювати якісні, конкурентоспроможні та безпечні послуги у галузі гостинності для потреб національного та міжнародного ринку
СК08	Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни
СК12	Здатність виявляти, визначати й оцінювати ознаки, властивості і показники якості продукції та послуг, що впливають на рівень забезпечення вимог споживачів у сфері гостинності
ПР01	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення національного санітарного законодавства, міжнародних санітарних та епідемічних вимог, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
ПР03	Вміти застосовувати на практиці знання предметної області й суміжних наук, таких як екологія, безпека життєдіяльності, гігієна харчування та управляти своїм навчанням у професійній сфері індустрії гостинності.
ПР09	Організувати процес обслуговування споживачів готельних та ресторанних послуг на основі використання сучасних сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм екологічної, санітарно-епідемічної та харчової безпеки.
ПР12	Застосовувати сучасні інформаційні та сервісні технології для організації роботи підприємств готельного та ресторанного бізнесу з дотриманням санітарно-гігієнічних вимог, вимог охорони праці та протипожежної безпеки.
ПР13	Здійснювати ефективний санітарно-гігієнічний контроль якості продуктів та послуг закладів готельного і ресторанного господарства.
ПР18	Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за дотримання санітарно-гігієнічних вимог при здійсненні своєї професійної діяльності.

Літературні джерела

Основна література

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.94 № 4005-ХІІ.
2. Закон України «Про безпечність харчових продуктів» від 23.12.1997 р. №771/97-ВР // Відомості Верховної Ради України.- 1998.- №19. Ст.98.
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р.
4. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10.01.2002 р. №2918.
5. Положення "Про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні" від 22.06.99 № 1109.
6. Корзун В.Н. Гігієна громадського харчування. К.: КНТЕУ, 2002. 236 с.

7. Матюхина З.П. Основы физиологии питания, гигиены и санитарии. – М.: Академия, 2003. 184 с.
8. Педенко А.И., Лерина Л.П., Белицкий Б.И. Гигиена и санитария общественного питания. М.: «Экономика», 1991. 270 с.
9. Санітарія та гігієна закладів ресторанного господарства: підручник / О.В.Іванова, Т.В.Капліна. Суми: Університетська книга, 2012. 399 с.
10. Шаран Л.О., Цирульнікова В.В., Павлюченко О.С. Гігієна та санітарія. Курс лекцій. Київ: НУХТ 2013. 173 с.

Допоміжна

11. Черевко О.І., Малюк Л.П., Дейниченко Г.В. Збірник нормативних документів державного регулювання у сфері ресторанного бізнесу. Харків: ПКФ «Фавор ЛТД», 2003. 440 с.
12. Мармазова Л.В. Основы микробиологии, санитарии и гигиены в пищевой промышленности. – М.: ИРПО, изд.центр «Академия», 2002. 252 с.
13. Габович Р.Д., Припутина Л.С. Гигиенические основы охраны продуктов питания от вредных химических веществ. К.: «Здоровье», 1987. 234 с.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які подаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	...	...	...	...	...	40	100
15	15	15	15							

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	...	...	...	...	...	40	100
15	15	15	15							

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	35	8	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
...				
Презентація	2	10	2	10
Реферат	2	10	1	5
Есе				
...				
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

До силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (залікові питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE